

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Kiesraad
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

**DG Bestuur, Ruimte en
Wonen (DGBRW)**
Ministerie BZK

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Contactpersoon

Datum 9 november 2021
Betreft adviesaanvraag versterking kandidaatstellingsprocedure

Kenmerk
2021-0000577540

Uw kenmerk

Geachte heer Kuijken,

De Kiesraad heeft in zijn evaluatieadvies over de afgelopen Tweede Kamerverkiezing geconstateerd dat de kandidaatstellingsprocedure verbeterd moet worden zodat de uitvoeringslast voor kiezers, politieke partijen, gemeenten en het centraal stembureau acceptabel blijft. In mijn brief van 21 juni 2021 over de evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing¹ heb ik aan de Tweede Kamer gemeld dat ik het met de Kiesraad eens ben dat deze procedure aan herziening toe is. Daarom heb ik aangekondigd de Kiesraad, vanuit zijn ervaring als centraal stembureau, te zullen vragen om verbetervoorstellen te doen. Met deze adviesaanvraag geef ik daar uitvoering aan.

In het evaluatieadvies beschrijft de Kiesraad hoe omvangrijk de taak van het beoordelen van de ingediende documenten is geworden om de kandidatenlijsten te kunnen vaststellen. De krappe (wettelijke) termijnen en het hoge aantal lijsten dat bij de recente Tweede Kamerverkiezingen wordt ingediend, zetten naar uw mening de werkzaamheden van het centraal stembureau onder druk en maken deze binnen het gestelde tijdsbestek nog amper uitvoerbaar.

Het opnieuw doordenken van het proces van de kandidaatstelling is ook naar mijn mening opportuun. Dat biedt ook de kans om te kijken naar de mogelijkheden om stappen in dit proces te digitaliseren met inachtneming van waarborgen zoals transparantie, controleerbaarheid en integriteit. Gelet daarop vraag ik de Kiesraad om een advies uit te brengen over de kandidaatstellingsprocedure bij alle verkiezingen die plaatsvinden op basis van de Kieswet, welke bepalingen in de Kieswet en de onderliggende regelgeving op dit moment als knellend voor de uitvoering worden ervaren, en op welke wijze de kandidaatstellingsprocedure concreet verbeterd kan worden. Concreet is mijn verzoek dat u adviseert over:

1. De inrichting, en het zo mogelijk voor de kiezer en gemeenten vereenvoudigen, van het proces van het afleggen van

---

¹ TK2020/21, 35165, nr. 40

Datum
2 november 2021

Kenmerk
2021-0000577540

- ondersteuningsverklaringen. Ik verzoek u in uw advies te betrekken het belang van het tegengaan van het ronselen van deze verklaringen;
2. De (minimale) informatie die noodzakelijk is om te kunnen besluiten over de kandidaatstelling. Hierbij verzoek ik u om in uw advies ook te betrekken over welke informatie het centraal stembureau zou kunnen beschikken zonder dat daarvoor documenten worden ingeleverd. Bijvoorbeeld door raadpleging van de basisregistratie persoonsgegevens;
  3. De wijze waarop kan worden voorkomen dat partijen kandidatenlijsten en bijbehorende documenten inleveren met verzuimen. Is er een inleversystematiek te ontwerpen waarbij de indiener zelf er in een vroegtijdig stadium op kan worden geattendeerd dat er verzuimen zijn en waarbij bijvoorbeeld bij het indienen van kandidatenlijsten en documenten in het daarvoor te ontwikkelen systeem controlestappen plaatsvinden ten aanzien van het eventueel optreden van verzuimen?;
  4. Wat reële termijnen zijn om een kwalitatief goed kandidaatsstellingsproces te doorlopen;
  5. De risico's die verbonden zijn aan het digitaliseren van stappen in het kandidaatsstellingsproces en welke maatregelen er nodig zijn om die risico's betekenisvol te mitigeren. In het bijzonder vraag ik u om hierbij aandacht te besteden aan de terugvalopties in het geval digitale systemen (om welke reden dan ook) niet beschikbaar zijn.

Vanwege de betrokkenheid van gemeenten bij het proces voor afgifte van ondersteuningsverklaringen en de rol van het centraal stembureau bij de verkiezingen voor gemeenteraden, provinciale staten en waterschappen, vraag ik u in overleg te treden met de VNG en NVVB, en waar nodig de Unie van Waterschappen.

Graag ontvang ik uw advies uiterlijk 1 mei 2022. Uiteraard ben ik beschikbaar voor overleg over deze adviesaanvraag.

Hoogachtend,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren